

Последње недеље на српском политичком спектру већине медија је донела ванредну популарност младом, и по извештавању, бескомпромисном министру спољних послова Вуку Јеремићу. Његов пораст рејтинга код обичних грађана темељи се на стрипљивој и истрајној борби за очување суверенитета и територијалног интегритета републике Србије. Такође, порасту популарности доприноси изразито негативан став идеолошки острашћеног крила НВО-а, затим проевропско-антидржавних домаћих политичких струја, те дела бирократа ЕУ од којих је неке чак „срамота“ да слушају министрово кртиковање политике уцењивања и двоструких стандарда који су у дијалогу са српским званичницима и државом Србијом постали пракса. Тако је теза о новом курсу у српској дипломатији (било да је она доживљена као исправна или погубна и ретроградна) присутна у готово свим релевантним политичко-интелектуалним круговима.

Ипак постоје и другачија размишљања о појави нове „звезде“ на српском „политичком небу“. Првенствено мислимо на политичког аналитичара Бранка Радуна који сматра да читаво ово напумпавање рејтинга младог министра кроз осетљиво надување његове националне и патриотске оријентације има за мотив медијско промовисање једне нове алтернативне опције, у суштини истог политичког курса. Ова опција је заснована на природном осећању које код већине грађана тежи рехабилитацији пољуљаног националног поноса. Према томе, по Радуну је успон и слава Вука Јеремића више срачунати маркетиншко-медијски трик него одраз значајног политичког заокрета и медијски напумпаних успеха српске дипломатије.

Измуђени континуитет наше дипломатије

Иако мишљење г. Радуна делује прихватљиво, морамо се осврнути на феномен континуитета српске спољне политике. Изјаве њених протагониста су последњих година звучале парадоксално. Наиме, морамо констатовати да се последњих двадесет година свака политичка опција на власти борила за очување Косова у саставу републике Србије уз потпуно одржање граница на осталим деловима државе (чак и ова последња ДС-овска која има минималистичке захтеве као што су корекције једног крајње сумњивог пројекта ЕУЛЕКС-а и захтев за мишљењем међународног суда у Хагу о правном утемељењу проглашења косовске незаисности), али такође да је свака (нека мање нека више), док је била опозиција обећавала лакше решење овог, али и осталих компликованих проблема, ниподоштавајући активности у том тренутку актуелне

политичке опције. Међутим, доласком на власт углавном је била суочена са истим компликацијама као њени предходници. Морамо додати да је при том одрицање континуитета са предходном политиком редовно демантовала сурова стварност оличена у геостратешким интересима и цивилизацијским анимозитетима које спрам нас имају светски моћници – првенствено САД и ЕУ – који су њима вазда били испред официјелне приче која је протезирала демократизацију државе и успостављање цивилизацијских западноевропских вредности, а у које су наши политичари (поготово опозициони) наивно веровали. Тако је свака нова гарнитура на власти долазила у ситуацију да услед максималних захтева који су стизали са запада невољно прихвати базне ставове курса њихових предходника.

Пошто је деведесетих Милошевић на западу представљен као „Балкански касарин“ а његова политика као геноцидна, наши политичари од петоктобарских промена настоје да се у међународној заједници ослободе баласта оваквих негативних стереотипа сматрајући да ће елиминисањем и одрицањем од „диктаторове“ политике, негирајући је и дефинишући је као и проамерички део међународне заједнице, издејствовати повољнију преговарачку позицију при остваривању виталних српских државних интереса. При томе се није водило рачуна о дубини и самој суштини међународних конструкција и парадигми на којима почивају и налазе своја утемељење нарочито америчка оправдања геополитичке прекомпозиције простора југоисточне Европе.

Уопште, ако је наша дипломатија хтела озбиљно приступити одбрани Косова и Метохије и спречавању (кон)федерализације државе успостављањем републике Војводине, западна конструкција о Милошевићевом националистичком и геноцидном режиму није никада смела да буде прихваћена, јер је она камен темељац и морално оправдање Америци и њој склоном делу међународне заједнице за извлачење из Србије тзв. државе Косово те подржавања борбе војвођанских сепаратиста за добијања статуса полудржаве. Ово је, чини се, донекле схватио Коштуница те Милошевића и стил његове борбе за Косово није често спомињао. У појединим тренуцима и Тадићу је ово јасно. То се види из његовог говора у УН пред проглашење независности јужне српске покрајине (недоследност Тадића и ДС-а се састоји у њиховим предизборним кампањама у којима за разлику од ове очигледне истине – они плаше народ повратком у деведесете, у којима су Милошевић и Шешељ, по њима започели и скривили све ратове на просторима бивше СФРЈ).

Вероватно је код сваке нове гарнитуре на власти важило да признање и потврда Милошевићеве политике етничког чишћења на Косову, те гушењу људских права у осталим деловима државе, нарочито у Војводини, може да поправи нашу преговарачку позицију. То је све подгрејавано изјавама западних политичара и центара моћи које су охрабривале нашу политичку елиту да у том контексту дефинише полазне позиције

наше дипломатије. У том светлу нарочито је значајна изјава Ахтисарија из 1999. у којој он тврди да смо и изгубили Косово зато што нисмо демократска држава и у којој нам се као грех приписује подршка „злочиначкој“ политици тадашњег лидера. Да све то није тако показале су наредне године у којима су наши уступци расли док је истовремено притисак западних држава у складу са њиховим геостратегијским плановима остао исти или је још добијао на жестини. Такође, Америка и ЕУ су често, без обзира на уступке, наше политичаре карактерисали као идеолошке наследнике старог „геноцидног“ режима. То је све прегрејавано спинованом подршком домаћих номенклатура оличених у делу НВО сектора, те разних проевропских слугерајских групација (Европа без граница ЛДП-а) и сумњивих сепаратистичких пројеката који су највећим делом долазили из Војводине (Чанак, Костреш).

„Националистички српски политичари“

Све значајне политичке опције које су вршиле власт после петооктобарских промена, после почетног одушевљења, суочиле су се са компликованом и нимало повољном стварношћу. При томе их је сваки и најминималнији национални став доводио у позицију да од стране западних политичких „величина“ те домаћих интелектуалних „минијатура“ буду жигосани као националисти и антиевропејци. Тако је Ћинђић, када је покренуо питање статуса Косова (истовремено ниподоштвајући проблем Војводине – што се види из разговора са Добрицом Ћосићем два месеца пред његово убиство) постао непожељан као преговарач међународној заједници, а за Чанка и левичарске европејце безмало националиста. Коштуница је виђен као још тврдокорнији шовиниста од Милошевића, те је кампања против њега, што код нас што у иностранству, била најжешћа. У том контексту треба посматрати и нападе на Вука Јеремића иако он показује минимум минимума одбране националних интереса и достојанства.

Време проведено у опозицији и контакти које су константно имали са западним дипломатама, стварало је често код наших политичара искривљену слику о циљевима америчко-европских преговарача и уопште креатора политике ЕУ и америчке супер силе. Дипломатски дискурс, безмало често пријатељско ћаскање уз позамашна финасијска средства која су стизала на име финансирања кампања, резултирала су неком врстом симулакрума који је проблеме представљао у много мање драматичном аспекту, па тако и знатно лакше решивим. Долазак на власт бивших опозиционара редовно их је гурао у реалан свет који је био много компликованији и суровији него што је изгледао из опозиционог огледала. Власт је доносила бар минималну одговорност чак и код оних који нису имали посебно изграђен национални и државни осећај.

Притисак који се настављао на Србију и њену владајућу елиту, затим однос у којем се она ни минимално не третира као равноправан партнер (чак је често присутно ниподоштавање), став да се улога српских властодршаца састоји у искључивом испуњавању западних диктата, резултирао је код једног дела наших дипломата буђењем макар минималног осећаја националног достојанства. Чини се да је један од таквих и млади министар Јеремић.

Парадокс Јеремића

Чињеница да њега виде многи заговорници безусловних европских интеграције као најбољег Коштуничиног ученика, говори само у прилог непланираног, бар минималног, континуитета ДС-овске дипломатије са предходним кабинетом у којем је креатор политике био лидер ДСС-а. Стратегија садашњег министра је, истина, прожета још дефанзивнијим и плашљивијим ставом који је оличен у одустајању од тужбе држава које су признали тзв. државу Косово, те у прихватању ЕУЛЕКС-а уз минималне корекције којем је циљ да оствари надгледану независност јужне српске покрајине (противтужба упућена Хрватској није одраз никаквог израженог националног става, већ изнуђен потез који је макар мало сачувао минимум националног достојанства), али поставља се питање да ли оваква политика има реалну алтернативу.

Разбијена опозиција није та снага која, бар у овом тренутку, нешто обећава. Више је разлога за то, од унутаропозиционих конфликта до, најблаже речено, резервисаног става међународне заједнице према Коштуници, те безмало непријатељског односа према радикалима. У таквој ситуацији Вук Јеремић је, без обзира на наводе г. Радуна, без обзира на минимум минимума које протежира српска дипломатија када су у питању државни интереси, без обзира на стидљиво (ако се изузме Јеремићево медијски ефектно „доста“ европским дипломатама) заговарање и тако минималних захтева, на крају без обзира на мотиве министра Јеремиће и политичког естаблишмента који стоји иза њега, тренутно реална опција наше дипломатије којој треба пружити условну подршку и разумевање. У противном, услед разбијености и хетерогености опозиције, се чини да нам прети опасност да нам у будућности перјанице дипломатије буду људи попут Протића, Батића, Чанка, Чеде и других осведочених бораца за људска права свих народа осим српског.